

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden pénteken legalább egy ivén és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 frt, félévre 2 frtal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ (Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz),

a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ (Gamauf Vilmos, e. titkárhoz) czímzendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Lapfelügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Mina János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

Községi gazdasági egyesületeink érdekében.

Az erdélyi gazdáknak mult évi october hó elején Déván tartott harmadik vándorgyűlésén Kodolányi Antal ur azon szives ajánlatot tette, hogy a gyűlés által első sorban létesítendőknék öhajtott helyi vagy községi gazdasági egyletek részére alapszabály-tervezetet fog kidolgozni s azt a jövő. évi vándorgyűlés rendelkezésére bocsátani.

Miután fentisztelt tagtársunk becses ígérését már is beváltotta, az erdélyi gazdasági egylet igazgató választmánya a t. szerzővel egyetértve, a tervezetet az alábbiakban azon bizalomteljes kéréssel teszi közzé, miszerint az érdeklődők sziveskedjenek netáni észrevételeiket vagy kifogásaikat akár az „Erdélyi Gazda“ e célra nyitva álló hasábjain, akár az igazgató választmányhoz intézendő értesítéseikben közölni, hogy a vándorgyűlésnek elfogadás végett minél tökéletesebb munkálatot lehessen bemutatni.

A tervezet teljtartalmu szövege, magyarázó jegyzetekkel együtt a következő:

* * *

Az N. községi kisbirtokosok gazdasági egyesületeinek alapszabályai.

1. Az egyesület célja: egy részről a községbeli kis birtokosok mezei gazdaság teréni ismereteinek gyarapítása, más részről viszont azok anyagi előmenetelének előmozdítása.

2. A gazdasági ismeretek gyarapítása eszközöltetik: a) az egyesület által a tagok használatára megrendelt gazdasági lapok és beszerzett gazdasági s természettudományi könyvek olvasása, b) az egyesület heti összejövetelei alkalmával és havi üléseiben tartott felolvasások, s c) a havi ülésekben a folyó gazdasági teendők fölötti vélemények kicserélése által.

3. Az anyagi előmenetel előmozdítása pedig történik: a) az egyesület költségén beszerzett kitünő gazdasági és kertészeti magvak, gyümölcsfák és oltógalyaknak az egyesület tagjai közötti szétosztása, b) továbbá czélszerű gazdasági gépek és eszközöknek az egyesület tagjai közötti kisorsolása, c) nemes tenyész-apaállatoknak beszerzése, s azoknak csupán némi csekély díjért az egyesületi tagok állatai fedezésére való átengedése, s d) termelő gazdasági társulatok alakítása által.

4. Az egyesület tagja lehet minden községbeli becsületes kisbirtokos gazda, a ki három évre, havonként befizetendő 10 kr. befizetésére becsület szavával kötelezi magát.

(Legczélszerűbb, ha minden ily egyesület csak is egy községre terjed ki és csupán oly helyeken szükséges ezeket több községekre kiterjeszteni, a hol ily községek egymástól legfeljebb 1/2 óra távolra esnek, s ha azok oly kicsiny községek, hogy bennök egyenként egy-egy ily egyesület fenn nem állhat. Havi 10 kr. befizetését, a mi egy évre 1 frt 20 krt tesz, részemről tagsági díjnak elgondónak tartom, egyszersmind pedig oly összegnek is,

melyet még szegényebb sorsu földmives is befizethet, a kikre különös tekintettel tartom épen szükségesnek a havonkénti befizetést követelni.)

5. Az egyesület megalakultnak tekinthető, mihelyt 25 tag magát, egy ily egyesület alakítását indítványozó lelkész, tanító, jegyző, vagy bárki másnál beiratta.

(Legtöbb sikert lehetne ily egyesületektől várni, ha azok alakítását a lelkész, tanító vagy jegyző urak vennék kezökbe, vagy egyes oly lelkes közép-birtokosok, a kik egyes községekben a nép bizalmát bírják. 25 tagot a megalakulásra elegendőnek tartok azért, mivel ekkor már az év végéig 30 frttal rendelkezvén az egylet, az az anyagi iránybani működését is megkezdheti.)

6. Az összeállott tagoknak legelső kötelességek egy alakuló s tisztviselő választó gyűlés tartása, a melyen a tagok számbavétele után az egyesület elnöke s jegyzője, mindkettő szavazattöbbséggel s titkos szavazat útján, megválasztatnak, és pedig mindkettő 3 évre.

Három év elteltével az egyesület újra alakul s újra választja elnökét s jegyzőjét is.

(A mint a tagok számba vétettek s az elnök és jegyző meglettek választva, az elnök látván, hogy milyen az egyesület iránti részvétel, és ebből a bejövendő tagsági díjak összegét is, hogy az egyesület szellemi iránybani működése azonnal meginduljon, a reménylhető tagsági díjak összegének arányában, azonnal megrendel egy, vagy több gazdasági lapot és könyvet, a mely kiadásnak azonban nem szabad az összes reménylhető tagsági díjak összegének 10%-ánál többre menni. S hogy mind e mellett az egyesület olvasni szerető tagjainak azonnal minél több alkalmat lehessen nyújtani az olvasásra, az elnök és jegyző igyekezzenek egyes vagyonosabb birtokosoktól vagy néhány gazdasági könyvet, vagy valamely gazdasági lapot vagy ajándékkép, vagy csupán használatra, olvasásra kieszközölni.)

7. Az elnök kötelessége, az egylet üléseit s gyűléseit összehívni s azokat vezetni, s az egylet vagyonát jóállás mellett kezelni, s előforduló esetekben az egyesületet képviselni.

8. A jegyző kötelessége, az ülések s gyűlések jegyzőkönyveit vezetni, a tagoktól a havi tagsági díjakat beszédni, s azt minden hónap végén az elnöknek átszolgáltatni, s $\frac{1}{4}$ évenként a havi ülésekben előfordult tárgyak megvitatásának eredményeiről, valamint a közgyűlésről s általában minden az egyesület életére vonatkozó eseményekről, az egyesület közlönyéül szolgáló gazdasági lapot rövid kivonatban értesíteni.

9. Az egyesület minden vasárnap délután társalgási összejöveteleket tart.

(Ily társalgási összejövetelek nyárban csupán vasárnap délután, télben ellenben gyakrabban tartathatnak, s ezen társalgási összejövetelek alkalmával a jegyző az előbbi összejövetel óta beérkezett gazdasági lapokból, ha azokban valami, vagy a kisbirtokosokat közelebről érdeklő tárgy, vagy a vidék gazdálkodásában előnyösen felhasználható tanács foglaltatik, azok kedvéért, a kik né tán olvasni nem tudnak, azokat felolvassa. Sőt azokról magyarázatot is tart, a miért is óhajtandó, hogy ily egyesületek jegyzőségét, a hol gazdatisztek laknak ezek, vagy gazdasági ismeretekkel bíró földbirtokosok, tanítók s jegyzők vállalják el.)

10. Minden hó utolsó vasárnapján rendes havi ülés tartatik, melyben az egylet elnöke, a gazdasági folyó teendők közül azokat, melyek épen napi renden lévén, az illető egyesület tagjaira nézve legnagyobb fontossággal bírnak, megvitatás végett kitűzi.

A jegyző pedig ezen havi üléseken mindannyiszor jelentést tesz a tagsági díjak befizetéséről, a befolyt összeget az elnöknek átadja, a ki azután azt vagy a takarékpénztárba teszi, vagy pedig 3 jót álló aláírása, s a kölcsön vevő azon kötelezettsége mellett, hogy a felvett összeget december 1. napján az egyesület pénztárába befizeti, egy vagy más társulati tagnak 6% kamat mellett kiadja.

(Ezen havi üléseken mindig azon teendőt kell a folyó teendők közül megvitatás végett kitűzni, a mely a helyi viszonyokat tekintve a legfontosabb, s a jegyző ily alkalomkor az egyesület által beszerzett könyvekből, az illető tárgyról szóló fejezeteket, véleményt felolvashatja.)

11. Minden év december hó 1. és január hó utolsó napján közgyűlés tartatik.

(A december havi közgyűlésen mindenekelőtt számbavétetik az egyesület vagyoni állása, s az egész év folytán begyűlt tagsági díjak összegéből levonatván, — mint kiadatni engedélyezett összegek, — az irodai szerekre való kiadások, s a gazdasági lapokra kiadott előfizetési összegek, a fennmaradó összegből legelőször is megállapittatik, miféle nagyobb, az egylet tagjai között kisorsolandó, de mindig csak a kis gazdák szükségletéhez mért gazdasági gép vagy eszköz szereztessek be, p. o. vaseke, vasborona, rosta, kézi cséplő stb. azon összegből pedig, mely ezen gép vagy eszköz beszerzésén túl fennmarad, vagy oltógalyak, vagy egy vagy többféle gazdasági vagy kertészeti magvak szereztetnek be oly mennyiségben, hogy a beszerzett tárgyak, vagy egyike, vagy másikából okvetlenül minden egyesületi tag részestüljön.

Nagyobb számú tagokkal bíró egyesületek nemes tenyész apa állatokat is szerezhetnek be az egyesület tagjai birtokában lévő állatok fedezésére, a mely esetben azután az egyesületi tagok által fizetendő fedezési díjakat az egyesület határozza meg, a mit lehetőleg főleg eleinte nem kell magasra tenni, mint hogy a bizonyos reménylhető fedezési díjakból az illető nemes tenyész apaállatok jó tartásának költsége kikerüljön. Később kísérletet lehet tenni azzal is, hogy az egyesület ily nemes tenyész apa állatokat beszerelve, azokat az egyesület tagjai között elárverezze, a mikor is azután, ha olcsóbban kél el az állat az árverésen, mint a mily áron beszeretett, a veszteséget az egyesület pénztára viseli.

Ily nemes apaállatok beszerzésébe kisebb egyesületek csak akkor bocsátkozzanak, ha már a földműveléshez szükséges czélszerű gépek, eszközök annyira terjedni kezdenek, hogy e téren a buzdításra többé nem igen van szükség, s az egyesület fennállása annyira biztosítva van, hogy ha az egyesület pénztári erejét netán meghaladja is az illető állatok ára, ezt kölcsön útján is bizvást fedezni lehet, biztosítván az egyes tagok az egyesület pénztárát, az előre bejegyzett fedezendő állatok száma és ezek fedezéseért fizetendő díjak befizetésének kötelezése által.

A deczemberi közgyűlésen határozatlik azután meg az is, hogy a jövőre reménylhető tagsági díjakkal aránylag, jövőre mely gazdasági lapok, s miféle gazdasági könyvek szereztessenek be.

A január hó utolsó napján tartandó közgyűlés főteendője a deczemberi közgyűlésen beszereztetni határozott s ez ideig meg is szerzett, meghozatott gazdasági gépek vagy eszközök az egyesület tagjai közötti kisorsolása, s a beszerezett gazdasági vagy kertészeti magvaknak a kiosztása. A beszereztetni s kiosztatni határozott oltógalyak kiosztása, azok megérkeztekor később történik.

Azon egyesületi tag, a ki a kisorsolt tárgyat megnyeri, köteles a tárgy értéke szerint, minden 10 frt után egy év leforgása alatt 1 frtot az egyesület pénztárába fizetni, hogy egészen ingyen az tulajdonába még se menjen.

Azon gazdasági magvak után pedig, melyek magtermelésre fordítatnak, köteles minden tag, a ki azt elfogadta, a legközelebbi első termésből ugyan oly mennyiséget, mint a mennyit kapott, az egyesületnek beszolgáltatni, azon czélből, hogy az így begyűlt vető magvak újra azok között osztassanak ki, a kik azokból az előbbi évben nem kaptak, hogy így minden nemes vetőmag, vagy termelést megérdemlő válfaj, mielőbb minél többek birtokába jusson, s minél többek által termeltesék. Ha azután valamely mag már el van terjedve, akkor a legutóbbi a tagok által beszolgáltatott mennyiség az egyesület pénztára javára elárusittatik.

Az egyesület feladatához s körébe tartozván végre a termelő gazdasági társulatok alakítása is, — természetesen erről csak akkor lehet majd szó, ha ily községi egyesületek minél nagyobb számban virágozni fognak, — az

elnöknek kötelessége ilyenek létesítésére felhívni az egyesületi tagok figyelmét. Ilyenek lehetnek p. u. kisebb, nagyobb legelők bérlése néhány egyesületi tag által, hol az állattenyésztés fontossággal bír, s legelője az illetőknek nincs, vagy kisebb nagyobb cséplőgépek vásárlása a czélből, hogy azzal először a tagok termését elcsépelvén, azután részbe csépelnek közös nyereségre vagy tenyész apa állatok beszerzése, melyekkel azután a nem társult egyének állatait bizonyos díjért fedeztetik, s az így begyűlt összegben, mint az apa állatért kiadott összeg kamatján s törlesztési %-án osztoznak stb.)

12. A mely egyesületi tag deczember hó 1-ig tagsági díját benem fizette, befizetett tagsági díj részleteit elveszti s az egyesületnek tagja megszűnt lenni, és így az egyesület által nyújtott semmiféle előny- vagy jutalomban nem részesülhet

Gödöllő, 1874. deczember 28.

Kodolányi Antal.

Néhány szó a mesterséges borról.*)

A „Weinlaube“ nyomán.

A fentjelzett érdekes napikérdés már számtalan hírlapi cikkre és értekezésre szolgáltatván alkalmat, jelen sorainkban csakis azon állásponttól akarunk megemlékezni, melyet a borkereskedelem elfoglal vagy elfoglalni fog, ha a Seidl képviselő által birodalmi tanácsunkhoz benyújtott, a mesterséges bort tárgyaló indítványa törvényes hatályba lépne.

Mindenekelőtt constatálni kívánjuk azt, hogy a szolid borkereskedelem (és ma még ehhez számít nálunk a tulajdonképpeni nagy rész) épen úgy, mint a majdnem kivétel nélkül szolidnak mondható bortermelés, a minden észszerű tudományos alapot nélkülöző okszerűtlen borszaportást, melyet teljes joggal „pancsolás“-nak is nevezhetünk, mélyen fájjalja és annak borunk hírnevére és fogyasztására gyakorolt befolyását illetőleg tisztában van, miért is, ha léteznék eszköz e visszaélés gyökeres kiirtására, bizonyosan maga az osztrák kereskedelem volna az első, mely azt örömmel üdvözlőné és elfogadná!

De vajjon miképen lehetne ily eszközre szert tenni? Seidl indítványa körülbelül a következőkből áll:

1. A terméknek nyílt bevállása mint mesterséges bor.
2. Annak megadóztatása, mint külön iparág.

Mily gyönyörűen, mily megdönthetlentül áll e javaslat — a papiroson! Mi lesz azonban ennek következménye a gyakorlatban, ezt néhány szóval el fogjuk mondani. Mindenekelőtt bátran feltehetjük azt, hogy termékét senki sem fogja saját jó szántából mesterséges bornak declarálni: imo

*) Jól lehet ezen cikk birodalmunk tulsó felére vonatkozik, annak közlése ma már nálunk is időszerű, mint azt a lapunk jövő számban közlendő jegyzőkönyv bizonyítani fogja. Szerk.

itt már a törvény áthágásának első nyomával találkozunk. A beérkezett vádjelentések alapján bíróságaink a gyanust felelősségre vonják: hiszen ennek egy akó szeszt, amannak egy hordó szőlőcukrot vittek házához, ergo mesterséges bort gyárt; a kiküldött bizottság a pinczét gondos szemle alá veszi, próbákat szedeget, a kifogásolt hordókat hivatalos pecsétjével lezárja sat. Már most be kellene bizonyítani, hogy csakugyan a törvény szabványaival ellenkező mesterséges borral van dolgunk, de azon sokféle módszer között, melylyel korunk vegytana rendelkezik, még ma egy sincs, mely fokozatok szerint bizonyítani képes volna azt, valjon az illető termék átlépte-e azon, még ma ismeretlen határt, melyet a törvény vont vagy pedig nem? És egyáltalában véve mit fog a törvény eltiltani? Gallizálást, Petiotizálást, Chaptalizálást — mindent vagy semmit, mert ezen eljárások törzsrokonok? Az első esetben a termelő még törköly bort sem készíthetne, míg az utóbbiban majdnem minden meg volna engedve.

Azt fogják ellenvetni, hogy megbízható ítéletet csak is a nyelv mondhat és avatott borismerő csakhamar tájékozva leend. Megengedjük, hogy helyi hatáskörrel valami becselő-juryféle alkotható, mely a „bűnös“ vagy „nem bűnös“ nyilvánításával felment vagy büntet, nagyobb városban tán lehetséges leend, hogy néhány értelmes és áldozatkész szakember találkozzék, ki ezen ép oly terhes, mint nagy felelősséggel járó feladatot elvállalni kész, de vajjon vidéken mennyire fogunk bizhatni egy ily jury részrehajlatlanságában? Képes lesz-e a bíró ennek alapján ítéletét jó lelkiismerettel kimondani vagy pedig az ellenfél, illetőleg annak jogi képviselője alávetetheti-e magát ezen ítéletnek? Vajjon az ilyetén eljárás nem fog-e számtalan perre, fellebbezésre és óvárra alkalmat adni? Elnézéssel kezelve, a javaslatba hozott törvénynek nem lesz még a várt és kívánatos hatása, miglen szigoruan alkalmazva a szabad forgalmat veszélyeztetni, az egész kereskedelmet pedig károsítani fogja.

Attól tartunk, hogy a népszerű képviselő (t. i. Seidl steier tartományi, Marburg kerületi követ) midőn választó kerületének néhány tulbuzgó szóvivője unszolásának engedve, hivatolt indítványát a legjobb szándékban benyújtá, nem is sejté, hogy ezáltal csakis az államkincstár érdekének tevékeny előharcosává avatta fel magát, mert nagyon valószínű, hogy az adóképeség emelésén folyton buzgólkodó pénzügyi hatóság a tárgyat önállóan fel fogja karolni, ha a birodalmi tanács azt meghatározhatlan volta miatt el is ejtené.

Ezelőtt mintegy három évvel a bécsi pénzügyi igazgatóság egy enquete-et hívott össze a czélből, hogy meggyőződjenek: vajjon Bécs vámvonalain belül gyártatnak-e a mesterséges borok a fogyasztási adó hátrányára oly jelentékeny mérvben, hogy a pénzügyi hatóságnak az ellen való fellépése igazolható lenne? A borkereskedelem, kereskedelmi és iparkamara sat. szakértő képviselőiből alakult enquete egyhangulag a pénzügyi hatóságnak az ülésekben

részvett közegeinek is beleegyezésével, kinyilatkoztatta, miszerint az ügy jelentéktelen, egyáltalában az enquete nem volt képes kézzel fogható corpus delictit puhatolni ki.

Azóta, mint mondtunk, két három év mult és ma állítólag a kincstárnál be van jelentve, hogy a bécsi fogyasztási adó kerületben évente 30—40,000 akó mesterséges bor készül. A jelentések alapján a kincstár nagyon hajlandónak látszik ezen mindentütt sejtett boroknak általános megadóztatását erélyesen foganatosítani. A szolid borkereskedés szempontjából ez ellen legkisebb kifogásunk sem lenne, de hátha ezen állítólagos még létezőnek sem bizonyult 30—40,000 akó miatt Bécs és vidékének összes borkereskedése, mely évenként tán egy millió akót is mozgásba hoz, újabb sanyargatásnak és húzavonának lesz kitéve?

Osztrák-Magyarhon borkereskedelme, mely többnyire városokban központosul, különben is eleget szenved a fogyasztási adó védelmére alkotott drákói szabványok miatt és a szabad forgalom újabb akadályozását általában sem, legkevésbé pedig a most uralkodó szomorú nemzetgazdasági viszonyok alatt teljességgel meg nem bírja!

Miglen az egyes országok törvényhozó testületeinek majd mindenikében a fogyasztási adó megszüntetését tárgyzó javaslatokkal találkozunk, mig a német birodalom ahoz tényleg hozzá is kezdett, addig nálunk e különben is nagyon terhelt árucikknek új kezelésnek fogják alávetni, mert az új adótárgy sikeresebb megfigyelése czéljából (mint szándékban van) a nagyobb bortermelő helyek, sőt az egyes nagyobb boros pinczék és vállalatok is állandóan épen olyan pénzügyi ellenőriztetésnek fognak alávetettni, mint minő a ser- és szeszgyártásnál stb. eddig is fennállott, hogy a kezelés szemmel-tarthatóbb legyen. A mig azonban tüzetesen megállapított bizonyossággal el nem dönthetjük azt, valjon egy bor természetes-e avagy mesterséges, addig ezen kérdésnek igazságos megoldása a lehetetlenséggel határos, mert nagyon közel áll a kisértés, mind azt mesterséges bornak nevezni, mihez a borral rokon anyagoknak bármily csekély pótléka járult, ily felfogásban pedig a még csak serdülő, a gondos ápolást oly nagy mértékben igénylő kivitelünknek újabb veszélyét, az idegen verseny súlya alatt már is összeroskadó pezsgőgyártásunknak újabb akadályát látjuk rejleni. Állandó kivitelünknek tetemes részét azon édes magyar borok képezik, melyeknek előállításá minden szakember előtt ismeretes, a külföld nagy közönsége szívesen és hívő kedélylyel fogyasztja-e borokat többnyire az általános divó „tokaji“ elnevezés alatt. Mennyire kedvezőtlenül hatna, minő hátrányt okozna nemzetközi kereskedelmünknek, ha a világ megtudná, hogy saját termékének egy részét az ország maga mesterséges bornak nyilvánítja s mint ilyent külön ipari megadóztatás alá veti, — azt bővebben magyaráznunk talán felesleges is.

A borászat terén vezérszerepet játszó Német- és

Franciaország a szőlőnedv kezelését illetőleg, már évtizedek óta nem áll a szüzes természetesség szeplőtelen hírében és mégis ennek dacára boraik még eddig még sem ingatott általános elismerésnek örvendenek. És vajjon Franciaország világhírű borkereskedése, korszakot alkotó pezsgő-gyártása ölthetett volna-e oly óriási mérvet, ha ezen ország a mesterséges borokat büntetéssel sújtó törvényt alkotott volna? Bordeaux, Cette és Marseille kikötőiből a büszke hajók tekintélyes raja indul a világ minden részébe és rakományukkal, a kiátkozott utánzott façon-borokkal a nemzeti jóllétnek bőven csergedező forrását nyitják meg! A fentebbiekben csak vázlatosan esetteljük, mily veszélyes sebet ejtenénk borkereskedelmünk és kivitelünk, ha Ausztria lépne fel, mint első állam, mely ily ingó alapon nyugvó törvénnyel nagyon is kétséges hirre kívánna szert tenni. A mult év őszén Trierben tartott borászati congressuson dr. Neszler nagyon helyesen „szélmalom elleni harcz“-nak nevezé a jelen agitációt és kimondá, hogy „nem létezhetik oly törvény, mely büntetne, mielőtt a hamisítás bizonyítva volna.“ Egyáltalában az érdekelt felekre nézve a legelőnyösebb lett volna ezen ügyben lehetőleg csekély zajt ütni, valamint a jelen sorok is egy szaklap szűkebb körű olvasó közönségének vannak szánva. A bajt különben is sokkalta nagyobbak képzeljük, mint minő valóban, sőt a remélhetőleg ismét beálló normalis szüretnek és árak következtében az ügy jelentősége még inkább, alig figyelmet érdemlő mérvig fog csökkenni. Tényleg egészségtelen gyártmányokkal szemben piacrendőrségi szabványaink nyuj-

tanak oltalmat, egyéb rossz kutyvadék pedig saját maga felett kell és fog is ítéletet mondani, mint azt már több ízben tapasztaltuk.*)

A mostani agitatio szülőhelye Marburg (Styriának egy kiváló bortermelő városa) kétségkívül saját magán fogja legelső sorban tapasztalni megingatott hírnevének sajnos bünhődését; résztünkről csak azt fájlaljuk, hogy az izgatottság hozzánk is eljutott. Nagyon is elég volt már az éktelen lárma, de még több lesz akkor, ha egyszer az e kérdésben hivatatlan nagy napisajtó fogja azt hasábjain tárgyalni.

Mint több efféle napikérdés úgy remélhetőleg ez is nyom nélkül fog elenyészni, mert sem nem jogosult, sem nem méltó arra, hogy egy külön törvényjavaslat szerkesztését igazolhatná.

Midőn tehát az osztrák borkereskedelem a Seidl-féle jó szándéku indítvány fogamatosságát részéről megengedhetőnek nem tarthatja; másrészt, tekintettel arra, hogy abból számos hátrány és veszély származhatnék, az indítvány felmerülését fájlalja és annak további tárgyalását kívánatosnak nem tartja.

Römer.

*) A mult évben Bismark herceget egy rajnavidéki küldöttség felkeresvén, azon kérte a nagy államférfiut intézkednék törvény útján a mesterséges bort gyártók ellen. A herceg nem osztá a küldöttség nézetét és többek között szokott élczes modorával a következőket mondá: „higység el uraim, ha cotelette-et rendelék, sohasem kértem miként készül, csak azt kívánom, hogy jó legyen.“ Fiat applicatio!

S z e r k.

T A R S A L G Ó.

M e g h i v á s.

A küüllőmezei gazdasági egylet tisztújító közgyűlése f. év február hó 4-ik napján d. e. 10 órakor fog megtartatni.

Midőn erről az egylet t. cz. tagjait értesitem, s egyszerűsmind a szives megjelenésre tisztelettel felkérem, engedjék meg, hogy egyszerűen felemlitem, miszerint alig van intézmény, mely a mezei gazda figyelmére, csatlakozására és támogatására méltóbb lenne, mint épen saját megyénk gazdasági egylete, mert hiszen ennek feladata, kikutatni vidékünk gazdasági viszonyait, felismerni a létező hiányokat és ezek alapján kijelölni az ösvényt, mely adott viszonyaink között, legbiztosabban vezethet gazdaságunk fejlesztésére és emelésére, de hogy ebbeli feladatát megoldhassa, tagjainak buzgó részvételére s jóakaratu közreműködésére van szükség, mert egyáltalában nincs intézmény, mely tagjai közönysége mellett, lételet áldás-hozóvá bírná fejleszteni.

E röviden jelzett tekintetekből engedjék meg egyletünk tisztelt tagjai, hogy mindnyájok becses figyelmét ifja egyletünk támogatására s különösen arra kérjem fel, hogy mellözve a hideg közönységet, az ügy érdeméhez méltó érdeklődéssel a jelen alkalommal kitűzött közgyűlésre megjelenni méltóztassanak.

Dicső-Szt.-Márton, 1875. január 20.

Pótsa József, s. k. alelnök.

Pályázati értesítés.

A földmivelés, ipar- és kereskedelmi m. kir. ministerium részéről, egy rétmivelési és egy gazdasági gépkezelési szakmunkára, m. évi 3077. sz. a. martius 30-án kiirt pályázat, — miután egy pályázati munka sem mutatott be — ezennel megújittatik.

A pályázati határidő 1875. évi deczember hó 31-ike.

A pályadíj mindkét műre nézve egyenkint 600 ft. o. é.

A jutalmazott mű a ministerium tulajdona marad s a „Gazdasági könyvtár“-ban fog megjelenni.

A munkák terjedelme mintegy 8 tizenhatodréti ivre irányoztatik elő.

A rétmivelési mű a szükség szerint megfelelő rajzok-ellátva tárgyalja a természetes rétek kezelését, a mesterséges rétek készítését, a drainirozást és öntözést, a különböző idevágó műveleteknek hazai viszonyaink szerint meghatározandó költségvetése minden egyes eszközlésnél külön kiteendő lévén.

A gépkezelési mű ismertesse a gazdaság okszerű vezetésénél megkívántató gazdasági gépeket, megfelelő rajzokkal illusztrálva. Adja elő azok helyes kezelését és jelölje ki a használatban forgók közül legcélszerűbbeket. Ismertesse azokat, melyek nálunk kevésbé vagy éppen nem használatnak, de

ezélszerűségüknél fogva kívánatos, hogy elterjedést nyerjenek.

Jelölje ki a beszerzési legjobb forrásokat, figyelemmel az árakra.

A művek idegen kézzel írva, jelíges levél kíséretében a megállapított határidőn belül a földművelés, ipar- és kereskedelmi m. kir. ministeriumhoz nyújtandók be.

Csak általánosan jó mű fog jutalmaztatni. A pályadíjat nem nyert művek 1876. év végéig visszavehetők.

Kelt Budapesten, 1875 január 15-én.

A földművelés, ipar és kereskedelmi m. k. ministeriumtól.

A szappan és készítéséről.

A szappan felhasználásáról akarják némelyek népek és vidékek műveltségét mérni — és nem egészen helytelenül, mert a műveltséggel emelkedik a szépség iránti érzék, mindenekeelőtt tehát, az emberek tisztaság irányában hajlama nagyban és egészben. A régi hellenek értettek hozzá magukat és fehéreneműiket szappan nélkül tisztán tartani, azonban ránk nézve titok maradt, miként sikerült az nekik. De a próféta óta a szappan keleten már szokásban volt s a chinaiaktól és idők óta megírva van a finomabb szappanok készítése, olajok és sziktartalmu növényekből. A hajdani egyiptomiak testöket és Bissus-ingeiket egy gyökérral tisztították, mely langyos vízben könnyen habzott. Nekünk szintén van egy növényünk (*Saponaria*), mely kertekben tenyésztetik s a szekfüvesek családjához tartozik, tulajdonképen egész Európában díszlik és patak s folyómelléki réteken vadon található. Gyökerei vízben habzó anyagot tartalmaznak. Spanyolországban a szappanszerű gypszfü, Amerikában a közönséges szappanfa, valamint a borostyánlevelű szappanfa gyümölcsseit használják szappan helyett a fehéreneműek mosására. Már a puni háboru korszakában a romaiak a mesterséges szappant Galliából szállíták és az idősb Plinius értesítése szerint, a szappan már az első században Kr. u. Germániából jött, s így ezen nagybecsű tisztítószert feltalálását legkisebb furdalás nélkül a német ősöknek tulajdoníthatjuk.

Napjainkban a szappan nélkülözhetlen kelleke minden mosdóasztalnak, minden háztartásnak tágasabb kiterjedésben; sajnos azonban, hogy a kényelmesség háttérbe szorította azon hajdani jó szokást, melynél fogva a nagyobb háztartásokban a szappant gazdasági hulladékokból otthon készítették vala. Ős- és nagyanyáink, sőt anyáink is még, szappant nagy tömegekben készítettek és leányaik nászajándékához tetemes mennyiségeket csatoltak. Csak itt-ott a régebbi szabású vidéki háztartásokban találhatunk még hon készült szappant, mely mindig csekélyebbe jő és a fehéreneműek mosására, valamint surolásra is ép oly jól használható, mint a vett szappanok. A régi jó szabású háziasszonyoknak gondja volt rá, hogy bármely hushulladék, kivált minden zsiradék — mit jobbra fordítani alig lehetett volna, minden csontok, inak s több efféle összegyűjtött és szappanfőzésre használtatott fel.

A kinek csak némileg módjában áll ezen előnyökre szert tehetni, annak a házi szükségletre való otthon készített szappan

okvetlen ajánlandó és pedig következő módon:*) 30 vfontnyi zsirgyűjtélék vagy 15 vfont faggyuhoz veszünk 10 vfont szappankövet és mintegy 48 itcze folyamvizet, mindezt hidegen egy kellő nagyságu üstbe teszszük, alá gyujtunk s gondoskodunk, hogy gyorsan felfőjön. Miután a tömeg közel egy jó óráig főtt, lassan-lassan mintegy 24 1/2 itcze vizet adunk hozzá, melylyel együtt az egésznek ugyancsak főnie kell, mielőtt az elválásra szükség 7 latnyi só 1 vfontra számítva, hozzá tehető. Ha az megtörtént, egy további főzésről gondoskodunk, míg a szappan jól kiváltott; aztán az üst a tüzről leveendő, a tömeg rostán át dézsák vagy puttonyokra öntetik, hagyjuk kihűlni s másnap a nekikeményedett szappant hasábokra daraboljuk. Szellős helyen szárazon eltartva, minél régebb annál jobb a szappan. Ajánlatos tehát jóval előbb gondoskodni a készlet iránt s belőle mindenkor a legrégebbet használni fel legelőbb. Állati hulladékokból (tehát mézarszékben, szarvasmarha- és juhoknál előforduló hullás s más szerencsétlen esetekben) igen jó szappant lehet házi szükségletre készíteni ekképen: a jól kitisztított beleket, csontokat stb. egy mézsluggal teli szapulóba tesszük, melyben minden használható a rothadástól megóva, fekvé marad. A lug mennyisége a hulladékok minőségéhez mérendő, mindenesetre el kell azoknak lepve lenni és több izben felkavartatniok. Ha a lug majdnem bepilledzett és részleg már szappanképződés történt, úgy a hulladékok ugyancsak tisztára öblíttetnek és kemencéken kiszárittatnak. Ezen anyagokbeli 50 vfontra 30 vfont maró lugot veszünk, s mindezt fél óráig erősen főni hagyjuk, aztán 6 font konyhasót teszünk hozzá s még mintegy 2—3 percig főni engedjük, az üstöt a tüzről levesszük, a tömeget szítán áteresztjük, az áteresztettet ismét tüz fölé teszszük, hozzáadunk 55 vfont tisztított faszenet, még tíz perczig főni hagyjuk, s végtére a lugba 4 vfont buzalisztet adunk s hozzá 1 font hamuzsirt, mire az egész mintegy 1/4 óráig a tüzön marad és aztán szítán keresztül meghülés végett kádacsákba öntetik. Nagyon fődolog a szappan főzésnél, hogy az üst elég nagy legyen, mert sohase szabad, hogy az anyag majdnem teljesen megtöltse, minthogy a szappan főzés közben emelkedik. Ha azt akarjuk, hogy a szappan különösen fehér és kemény legyen, s még hozzá olcsóba is kerüljön, úgy 20 százalék finoman eldörzsölt sikkport (Federweiss) kell hozzá adni. Egy kevés palmaolaj hozzáadása által kellemes illatúvá is tehetjük.

A lug készítése ekkép történik: kemény fábóli hamut (a puha fábóliból több szükséges) szítán áteresztünk, halomra öntjük pincze vagy mosókamra földjére, közepében egy mélyedést csinálván, ebbe oltatlan meszet teszünk. 4 rész hamuhoz 2 rész méz veendő. Ez most vízzel megnedvesítették, a mézszel beborítottatik s így a beoltást bevárjuk, aztán az egész derekasan átdolgozandó. Ezen keveréket hordóba tesszük, melynek fenékén egy csaplyuk, rajta egy fakereszt s ezen fakereszten még egy második fenék van, mire szalma és felül rá a hamu teendő. Az edénynek oly magasán kell állni, hogy a folyadékot le lehessen cseszteni. A hamura annyi viz öntendő, a mennyit magába fölvesz, a lug lehuzatik s a hamura uj viz töltendő. Ily módon

*) Ezen készítési módot német források után közöljük.

oly lugot kapunk, mely egy friss tyuktojást okvetlenül fönn birjon tartani, csak így levén szappanfőzésre használható: ovazkodni kell tehát a túlsok víztől s félreteendő a legélesebb lug, hogy előbb próbát tehessünk, mennyi jöhet a későbbi lugalból hozzája.

A finom mosdószappanhoz alap gyanánt a fent irt módon nyert szappant alkalmazhatjuk. Ez vékony szeletekre aprítottak, sárgaréz edénybe kevés vízbe tétetik s éppannyi marseillei szappant adunk hozzá, mint a faggyu-szappanhoz, és szelid tűznél összeolvasztjuk; illatos olajokat adunk hozzá s ha tetszik, egy kevés mézet. Ezen tömeg még kissé főzetik s falapatocskával kavarándó; végre aztán mandulaolajjal bekenett mintákba eresztetik s a kihülés után kiborítottak. (Falusi gazda.)

EGYVELEG.

* Lapunk mai számának egyik mellékletét a keszthelyi m. kir. gazd. tanintézet kerti magvainak és növényeinek árjegyzékét melegen ajánljuk t. olvasóink szives figyelmébe.

* Másik mellékletünk báró Rothschild világhírű kraini kereskedelmi méhészetének árjegyzéke, melyet annyival is inkább ajánlunk érdeklődő t. olvasóink szives figyelmébe, mert ezen poesendorfi telep kiállítványai a bécsi világhiállításán érdemermet, az 1874-ki magyaróvári méhészeti tárlaton pedig első államdíjat nyertek.

* Lapunk harmadik melléklete Szentjánosi és Veisz helybeli elismert magárus-czég idei árjegyzéke; ajánljuk t. olvasóink szives figyelmébe.

* Az erdélyi gazdasági egyesület igazgató választmányának február havi ülése f. évi február hó 1-én délelőtt 10 órakor fog a titkári szálláson (sétaterutca 13. sz.) megtartatni.

* Felhívás a pomologia kedvelőihez. Folyó 1875 évi januárhó 31-én az az vasárnap délután 4 órakor gyümölcsizelés fog tartatni az erdélyi gazdasági egyesület titkári irodájában (sétaterutca 13. sz.), melyre a kertészeti szakosztály t. tagjai s egyáltalában a gyümölcsészet barátai ezennel meghívotnak. Izlelés után szakosztályi tanácskozás: a vándorgyűlésekkel összekötendő tárlatok gyümölcsészeti osztályának mikénti rendezéséről; továbbá a létesítendő gyümölcsészeti statistika érdekében teendő lépésekről.

* A „Székely hírlap“ idei 8. száma átveszi lapunk múlt évi folyamából „Egy gazdag gyümölcsfa- és szőlőtelep“ című cikket a forrás megnevezése nélkül. Kérjük a t. szerkesztőséget ezen „vétség“ szives helyreigazítására.

* Virágkiállítás. A biharmegyei gazdasági egyesület állandó kiállítási csarnokában, folyó évi április 20—23. napjain virágkiállítás fog tartatni. Mindazok, kiknek kiállítható virágaik vagy disznóvényei vannak, a kiállításbani részvételre felhivatnak, s ebbeli elhatározásukat martius 1-ig alólirottal tudatni kéretnek. Nagy-Várad, január 6. 1875. Rendező bizott. elnöki megbízásból. Gobocz Károly, egyesületi titkár.

* Felhívás. Azon gazdaságok, vagy uradalmak birtokosai, kik külön számvevőt nem tartanak, s mégis üzletök eredményét a kettős könyvvitel szabályai alapján birni, vagy pedig számadásaikat megvizsgáltatni óhajtják, felkéretnek ebbeli megbízásukkal vagy közvetlen alólirotthoz, vagy pedig a „Gazdasági Lapok“ szerkesztőségéhez fordulni. Budapesten, 1875. jan. 13. Sörös Károly, a gazdasági kettős könyvvitel koszoruzott pályamunka szerkesztője. Budavár, uri utca 19. sz. (G. L.)

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések. Jelzalog kölcsönök.

Alólirot „Ipar- és keresked. ügynöki iroda“ tisztelettel jelenti miszerint Szilárd anyagból épült kolozsvári bérházakra törlesztési kölcsönöket 500 forinttól kezdve a legmagasabb összegig gyorsan eszközözl.

Ugyazintén a birodalom bármely részében telekkönyvezett földbirtokra is 500 forinttól kezdve a legmagasabb összegig.

Nagyobb kölcsönöknél feltűnő előnyt nyujt.

Bővebb értesítéssel a módozatok iránt posta útján készséggel szolgál.

A hatóságilag engedélyezett általános

(3) (3—26) „Ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda“

Kolozsvárt, óvár bástyaútcza, 6. sz.

Értekezhetni posta útján vagy személyesen naponta d. u. 1—4 óráig.

Ló vásárlás.

A kolozsvári cs. k. remonta sorozóbizottság közhírré teszi, hogy mintegy 100 darab remontára szüksége lévén, azokat jóságuk és nagyságukhoz képest 200 frttól 325 frtig készpénzben fizeti.

Kolozsvártt, január 20. 1875.

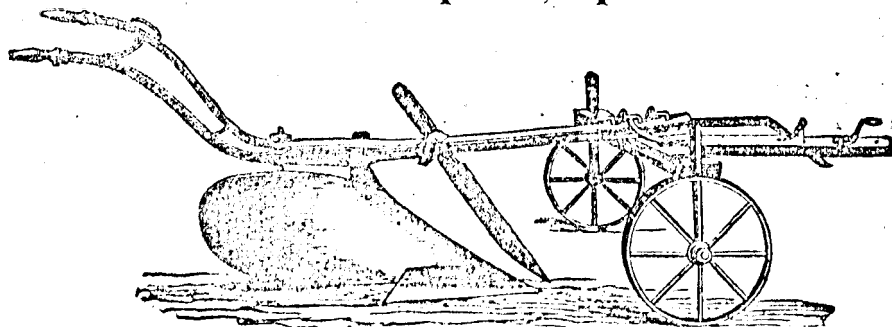
Alexandrowicz,

(6) (2—3)

elnök, cs. k. őrnagy.

Gubicz László gazdasági gépgyára

Budapest, Lipót-utca 41-ik szám.

Ajánlja általános elismerésben részesült kiltűnő

Gubicz-ekéit,

ugyszinte magtakaróit, boronáit, rögforóit, rostáit stb. jutányos ár mellett.

Árjegyzéket kívánatra bérmentesen küldve, megrendeléseket pontosan teljesít

Gubicz László.

(7)

(1—26)

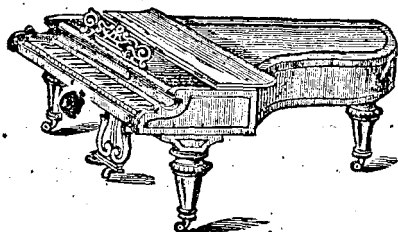
Legjobb és legolcsóbb forrás

ZONGORÁK ÉS HARMONIUMOK

beszerzésére.

használt zongorák megcserelésére,

valamint mindennemű húros hangszerek, azok alkatrészeinek és mindenféle húroknak vásárlására.

Zongora-költőszónzési
raktár.Zongora-javítási
műhely.**TRISKA FERENCZ**

KOLOZSVÁRT,

A távirdai hivatallal szemben.

Kivánatra legujabb, 1875-re szóló árjegyzékemmel bérmentve szolgálók. Üzletemben a lehető legnagyobb olcsóság a legszigorubb lelkiismeretességgel párosul.

Zongora hangolás bármily távol vidéken is olcsón elvállaltatik. (2) (3-26)

Üzlethelyiség változtatása.Van szerencsém a nagyérdemű t. cz. gazdaközön-
séggel tisztelettel tudatni, hogy a főpiacon Dávid
Antal-féle házban lévő**mag-**
és**terményüzletemet**ujjonnan berendezve belmagyarutca 7-ik szám
alá tettem át.Előlegesen is bátorkodom tudomásul hozni, misze-
rint sajtó alatt lévő mag- és termény-árjegyzékem ne-
hány napok lefolyta után megjelenik, melyet becses
figyelmébe ajánlok.

(1)

(5-52)

Tisztelettel

TAUFFER FERENCZ.**Piaci árak.**

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

A héti vásár		Egy osztrák mérő = 2 nagy veka					Egy mazsa		Egy	1 font
helye	napja	tiszta b u z a	elegy b u z a	roz	zab	törökbuza	széna	szalma	bécsi öl tüzifa	marha hus
ára krajczárookban										
Kolozsvár	jan. 28	430-480	230-340	260-280	140-144	260-280	165	85	1100	21
Nagy-Várad	decz. 29	380-480	340-370	280-320	180-200	260-300	300	140	1500	24
Maros-Vásárhely	jan. 20	350-390	276-306	210-250	128-140	—	190-210	60-90	800-1280	16
Károly-Fehérvár	jan. 9	395-400	310-325	265-275	125-138	—	170-175	95-120	900	20
Nagy-Szeben	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brassó	decz. 31	388-455	361	290-312	135-141	318	—	—	—	18
Besztercze	jan. 19	360-440	300	280	148	—	160-200	95-150	600	14
Nagy-Enyed	jan. 21	425-450	338-375	275-300	130-150	—	290-300	35-45	800	18
Szamosujvár	jan. 25	400-460	320-360	290-300	130-140	—	200	50	1400-1600	18
Décs	jan. 26	360-400	300-320	260-280	120-130	—	140-150	50-80	800	15
Torda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Erdélyi földterhermentesítési kötvény 75 frt 90 kr. — Ezüst árkelet 105.—

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjszabályzata.

	1-1		1-3		1-6		1-12		1-24		1-52	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
1 ¹ / ₁₆ lap	14	—	36	—	70	—	120	—	200	—	360	—
8 ¹ / ₁₆ „	7	—	18	—	35	—	60	—	100	—	180	—
4 ¹ / ₁₆ „	3	50	9	—	17	50	30	—	50	—	90	—
2 ¹ / ₁₆ „	1	75	4	50	8	75	15	—	25	—	45	—
1 ¹ / ₁₆ „	—	90	2	25	4	40	7	50	12	50	22	50

Nagyobb hirdetéseknek külön kedvezmények.

Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

A szíves megrendelésben világosan kérjük kitenni: mennyi helyet igényel a beküldött mellékelt hirdetés számára.

Hirdetéseket elfogadnak lapunk kiadó hivatala és a Gámán János örökösai nyomdájának központú irodája (főter gr. Gyula-fház) Mellékletek százanként 1 o. é. forintba számítottak.

TARTALOM:Községi gazdasági egyesületeink érdekében. —
Néhány szó a mesterséges borról. — Tár-
salgó. — Meghívás a kuküllőmegyei gazda-
sági egylet tisztújító közgyűlése f. év február
hó 4-ik napján d. e. 10 órakor fog megtartani.
— Pályázati értesítés. — A szappan és készi-
téséről. — Egyveleg. — Hirdetések. — Pi-
aczi árak.